

Forststyrelsens naturtjänster

Årsberättelse 2007

Finlands nationalparker och naturreservat, ödemarksområden och statens strövområden samt allmänna vattenområden som förvaltades av Forststyrelsen 31.12.2007.

- Information om skötseln av områden: www.metsa.fi > Naturskydd.
- Information om områden och deras service: www.utinaturen.fi, www.utflyktskarta.fi.

Forststyrelsens naturtjänster

Naturtjänster, styrningsenheter
PB 94, 01301 Vanda, Finland
tfn 0205 64 100

- **Lapplands naturtjänster**
PB 8016,
96101 Rovaniemi, Finland
tfn 0205 64 100
- **Österbottens naturtjänster**
Torangintaival 2,
93600 Kuusamo, Finland
tfn 0205 64 100
- **Södra Finlands naturtjänster**
PB 94,
01301 Vanda, Finland
tfn 0205 64 100

Naturtjänsters verksamhetsidé

Vi sköter våra områden enligt bästa praxis, som baserar sig på forskning och erfarenhet, för att skydda naturens mångfald och kulturvärden.

Vi erbjuder våra kunder möjligheter till rekreation och inläring i naturen.

Vi skapar möjligheter för naturturism och hållbar regionalutveckling.

Vi idkar samarbete såväl nationellt som internationellt.

Vi utvecklar vår tjänstfärdighet och vår verksamhets inflytande och produktivitet.

JUHA ILKKA

FRIGGAS PÄRLEMORFJÄRIL (*CLOSSIANA FRIGGA*) HAR LIDIT AV UTDIKNINGEN AV KÄRREN. MAN HAR BÖRJAT UNDERSÖKA HUR RESTAURERINGEN AV MYRAR PÅVERKAR DAGFJÄRILARNA B.L.A. INOM PROJEKTET HELMI-LIFE I NORRA KARELEN.

Vision om naturtjänster år 2010:

Den gynnsamma skyddsnivån för arter och naturtyper är tryggad på våra områden och våra tjänster är högt uppskattade och främjar naturens och människans välmåga.

PROCESER

Naturtjänstdirektör Rauno Väisänen

STYRNINGSENHETER

ADMINISTRATION

Biträdande direktör
Marja-Liisa Hintsanen

UTVECKLING

Utvecklingsdirektör
Matti Määttä

OMRÅDES FÖRVALTNING

Chef
Markku Vickholm

JAKT OCH FISKE

Jakt- och fiskechef
Olavi Joensuu

NATURSKYDD

Chef
Aimo Saano

REKREATION

Chef
Anneli Leivo

SÖDRA FINLAND

Regiondirektör
Stig Johansson

Områdeschef
Seppo Manninen

Områdeschef
Jarmo Väisänen

Områdeschef
Aulikki Alanen

Områdeschef
Erkki Virolainen

Parkområden
Parkchefer

ÖSTERBOTTEN

Regiondirektör
Arto Ahokumpu

Områdeschef
Jouni Aarnio

Områdeschef
Erkki Turtninen

Områdeschef
Matti Hovi

Områdeschef
Samuli Sillman

Parkområden
Parkchefer

LAPPLAND

Regiondirektör
Jyrki Tolonen

Områdeschef
Pirjo Seurujärvi

Områdeschef
Mika Laakkonen

Områdeschef
Yrjö Norokorpi

Områdeschef
Sakari Kokkonen

Parkområden
Parkchefer

Innehåll

Naturtjänstdirektörens översikt	1
Forststyrelsens naturtjänster	3
Vi utvidgar insamlingen av naturinformation och forskningssamarbetet	4
Friluftstjänsterna blir allt populärare	7
Vi värnar om och främjar den finska jakt- och fiskekulturen	9
Intensiv växelverkan vid planeringen av områdesanvändningen	10
Rapporten om parkernas tillstånd är ett infopaket om Finlands skyddsområden	11
Stora Life-projekt avslutades	12

TEXT: TIINA GRAHN

ÖVERSÄTTNING: CAJSA RUDBACKA-LAX

LAYOUT: MARIANNE KATAINEN

PÄRMBILD: FÖR SÖDRA SAVOLAX NATIONALLANDSKAP, NATURAOMRÅDET PIHLAJAVESI, UTARBETAS EN SKÖTSEL- OCH ANVÄNDNINGSPÅN 2007–2008. FOTO: ARTO HÄMÄLÄINEN

FORSTSTYRELSEN,
NATURTJÄNSTER 2008
PB 94 (FERNISSAGATAN 4), 01301 VANDA, FINLAND
TELEFON 0205 64 100
WWW.METSA.FI
WWW.UTINATUREN.FI
WWW.UTFLYKTSKARTA.FI

ERWEKO PAINOTUOTE OY, HELSINGFORS 2008
PAPPER: CYCLUS PRINT
(100% ÅTERANVÄND FIBER)
UPPLAGA 600 ST.
ISBN 978-952-446-682-0 (TRYCKT)
ISBN 978-952-446-683-7 (PDF)

Tycksak
441 032

Naturtjänstdirektörens översikt

Forststyrelsens naturtjänster sköter nationalparker, naturreservat och övriga naturskyddsområden samt ödemarksområden och statens strövområden i syfte att bevara vårt lands naturvärden och betjäna friluftsfolk i allemånsrättens anda. Även de av staten ägda allmänna vattenområdena till havs och i insjöarna sköts av oss. Naturtjänster har också sysselsättande effekter och skapar möjligheter för naturturism och vetenskaplig forskning. Vi främjar därtill ett hållbart nyttjande av statens ekonomiska resurser. Riksdagen beslutar årligen om målen för verksamheten och dessa preciseras av miljöministeriet, som styr naturskyddsutgifterna, samt av jord- och skogsbruksministeriet när det gäller friluftstjänsterna.

Forststyrelsens naturtjänster nådde upp till och delvis överträffade de mål som riksdagen och ministerierna satt för verksamheten 2007. Målen för det omfattande programmet för mångfalden i skogarna i södra Finland (METSU) nåddes också överlag bra. Inventeringen av undervattensnaturtyper framskred snabbt på havsområdena tack vare att den egna verksamheten och samarbetsnätverket utvecklades. Av de hotade arterna hade kungsörnen och vitryggiga hackspetten ett utmärkt år och flera häckningar än någonsin kunde konstateras, medan saimenvikarstammen minskade alarmerande till följd av ökad dödlighet. Artinventeringarna i skyddsområdena gav rikligt med nya observationer av hotade arter. Skyddet av kulturarvet förstärktes, i synnerhet i Lappland. Forskningsarbetet tillsammans med universitet, forskningsinstitut och sakkunniginstanser befästes med hjälp av samarbetsavtal.

Skötsel- och användningsplaner för skyddsområdena färdigställdes i rask takt och målen överträffades. Samtidigt reviderades principerna för skötseln och användningen av skyddsområden. Naturtjänsterna publicerade rapporten "Puistojen tila Suomessa", som ingående beskriver tillståndet hos skyddsområdena i Finland. Ett sammandrag av rapporten, "Parker nas tillstånd i Finland", har publicerats på svenska.

Vid sidan av det redan fungerande planerings- och uppföljningssystemet för viltushållningen utvecklades ett motsvarande system för fiskerihushållningens behov. Samtidigt tog man i bruk ett geografiskt informationssystem som bygger på uppgifter om vattnens egenskaper. I samarbete med skogsbrukets resultatenheter inleddes ett omfattande projekt i syfte att förbättra viltets livsmiljöer på statens marker. Försäljningen av jakt- och fisketillstånd översteg förväntningarna. Inkomsterna av tillstånden användes för att effektivisera

LIISA NIKULA

jakt- och fiskeövervakningen genom att övervakare anställdes för viss tid.

Vid fröcentralen i Imari i Rovaniemi färdigställdes ett modernt gröningslaboratorium som möjliggör högklassig och tillförlitlig frötestning. Serviceutrustningen förbättrades i synnerhet i Pallas-Yllästunturi, Pyhä-Luosto och Urho Kekkonens nationalparker samt på Kvarkens världsarvsområde. Antalet besök i nationalparkerna ökade och kundtillfredsställelsen förblev på god nivå. De olika språkversionerna av webbtjänsten Utinature.fi anlätades 2,5 miljoner gånger. Vid sidan av webbtjänsten byggde vi upp den nya karttjänsten Utflyktskarta.fi som snabbt blev mycket populär bland friluftsfolket.

Under året förbereddes också överföringen av Skogsforskningsinstitutets skyddsområden till Forststyrelsen. Koli nationalpark, Malla och Vesijako naturreservat samt bl.a. Puhkaharju och Saanatunturi naturskyddsområden kom i naturtjänsternas besittning 1.1.2008.

Rauno Väisänen
Rauno Väisänen

Pyhä-Luosto nationalpark har inrättats för att skydda fjäll-, skogs- och myrnaturen i mellersta Lappland. Förutom friluftsliv tillåter lagarna renskötsel, brytning av smyckestenar och för de lokala invånarna jakt. Den ordningsstadga som utfärdades 2007 styr verksamheten och i den finns de olika föreskrifterna samlade. LENTOKUVA VALLAS OY

Forststyrelsens naturtjänster

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk som producerar tjänster inom naturresurser. Forststyrelsens uppgifter är indelade i affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter, som sköts av naturtjänsterna och som omfattar naturskydd och friluftstjänster för medborgarna samt uppgifter i anslutning till jakt och fiske, flottning och fröförsörjning. De offentliga förvaltningsuppgifterna finansieras i huvudsak ur statsbudgeten.

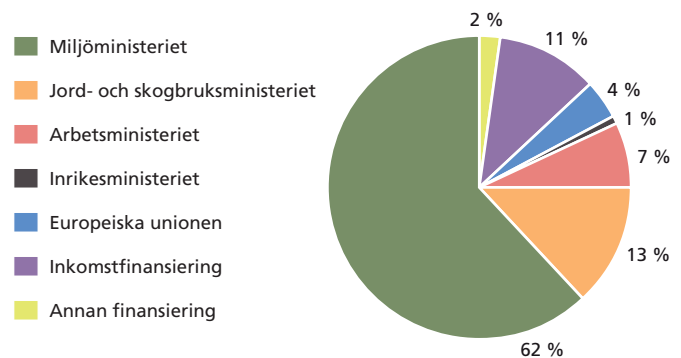
Naturtjänsterna hade år 2007 områden på sammanlagt 70 171 kvadratkilometer i sin besittning, dvs. ungefär lika mycket som 2006.

Naturtjänsterna skyddar och följer upp förekomsterna av hotade arter på Forststyrelsens områden och ansvarar för skyddet av bl.a. kungsörnen, saimenvikaren och vitryggig hackspett samt för uppföljningen av bestånden av dessa arter i hela landet. Naturtjänster deltar också i internationell verksamhet och främjar försöks- och forskningsverksamhet som stöder bevarandet av biodiversiteten i naturen.

Naturtjänsterna producerar avgiftsfria friluftstjänster för dem som rör sig i naturen med stöd av allemansrätten samt

Forststyrelsens lagstadgade naturskyddsområden, ödemarksområden, statens strövområden, rekreationsskogar, reserveringar av skyddsområden samt allmänna vattenområden 31.12.2007.

Typ av område	Antal	Areal, km ²
Nationalparker	34	8 825
Naturresevat	17	1 504
Övriga naturskyddsområden	349	5 371
Privata naturskyddsområden	82	85
Med Forststyrelsens beslut inrättade	24	8
Lagstadgade naturskyddsområden totalt	506	15 793
Reserveringar av skyddsområden enligt skyddsprogrammen	1 569	7 384
Skyddsskogar	228	353
Övriga skyddade områden	334	1 998
Ödemarksområden	12	14 903
Statens strövområden	7	355
Övriga friluftsområden	22	1 406
Övriga områden	20	3 627
Allmänna vattenområden (som ej ingår i ovannämnda)		24 350
Land- och vattenområden totalt		70 171

För Forststyrelsens naturtjänsters verksamhet användes år 2007 sammanlagt 54,5 miljoner euro, dvs. en halv miljon mera än 2006.

betjänar friluftsfolket i terrängen och naturumen. Dessutom ser man till att medborgarnas lagstadgade rätt att jaga och fiska tillgodoses och sköter uppgifter i anslutning till jakt- och fiskeövervakningen, skogsträdens fröförsörjning och säkerhetsupplagring samt flottning.

Den totala arbetsmängden inom naturtjänsterna motsvarade 568 årsverken, vilket är 3,2 % mindre än föregående år.

Den visstidsanställda personalens arbetsandel minskade med 13 % jämfört med föregående år och utgjorde 38 % av den totala arbetsinsatsen 2007. Arbetsinsatsen minskade i fråga om uppgifterna i anslutning till rekreation av naturen, vilka ändå stod för nästan hälften av den totala arbetsinsatsen.

De fångar i öppna anstalter som Forststyrelsen sysselsatte utförde i Södra Finland, i första hand i Noux nationalpark, iståndsättnings- och underhållsarbeten motsvarande nästan 23 årsverken. Detta ingår inte i naturtjänsternas totala arbetsinsats.

I slutet av år 2007 arbetade inom Forststyrelsens naturtjänster 359 fast anställda och 176 visstidsanställda personer. Medelåldern bland de fast anställda var 46,5 år och bland de visstidsanställda 39,1 år. Av de fast anställda var 32 % och av de visstidsanställda 45 % kvinnor.

Vi utvidgar insamlingen av naturinformation och forskningssamarbetet

Naturskyddsverksamhetens mål är att skydda naturens mångfald och kulturvärdena. Verksamhetens kärna utgörs av nätverket av skyddsområden och i första hand dess natur och kulturmiljöer. Forststyrelsens naturtjänsters naturskyddsverksamhet kan sammanfattas i tre delområden: skydd av arter, naturtyper och kulturarv. Ett aktivt inhemskt och internationellt samarbete med universitet, forskningsinstitut och andra expertorganisationer förbättrar verksamhetens kvalitet.

Strävan har varit att koppla naturtjänsternas mål till forskningsorganisationernas program med hjälp av ramavtal, det årliga projektsamarbetet och expertsammankomster. Under år 2007 utvidgades och fördjupades samarbetsnätverket. Naturtjänsterna utvecklade forskningssamarbetet inom ramen för ett försöksprojekt för hydrologiska uppföljningar tillsammans med Joensuu universitet. Jyväskylä universitet ansvarade för ett försöksprojekt som utvecklade sällningen av forskningsresultat och koordineringen av forskningssamarbetet. Naturtjänsterna fick en ny samarbetspartner i Uleåborgs universitet. Samarbetsavtalet mellan naturtjänsterna och Finlands

miljöcentral förnyades. Med Helsingfors universitet ingicks ett ramavtal om samarbete som gäller hela Forststyrelsen och samarbetsavtalet med Skogsforskningsinstitutet förnyades.

Rekordmycket information om arter och naturtyper kunde tas till vara

Genomförandet av programmet för inventering av den marina undervattensmiljön (VELMU) framskred med hjälp av aktivt samarbete mellan naturtjänsternas egna marinbiologer och det nationella samarbetsnätverket. Undervattensinventeringar gjordes på 3 913 ställen, av vilka ungefär 3 000 var en hektar stora, resten större. Inventeringsmålet 3 100 hektar uppnåddes väl.

Den första verksamhetsperioden 2002–2007 för programmet för mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) avslutades. År 2007 var vädret ogynnsamt för restaureringar, men 2 585 hektar kunde ändå restaureras. Målet var 2 700 hektar. Vårdbiotoper sköts nu inom ett område på ungefär 1 700 hektar. Naturtyperna inventerades på knappt 7 000 ha inom METSO-området och på drygt 66 000 ha utanför METSO-området.

Vid Forststyrelsen genomfördes den första riksomfattande artinventeringshelheten, när i synnerhet lundarnas arter kartlades som en del av METSO-programmet. I lundarna inventerades mossor, lavar, mollusker och skalbaggar. Tickarterna kartlades också i ekonomiskogarna. Denna gång utreddes inte arterna i ett visst skyddsområde, utan man valde ut objekt som på grundval av förhandsuppgifter kunde lämpa sig för en viss artkategori. Målet var att producera mera artinformation för planeringen och utveckla metoderna. Vid inventeringsprojektet hittades nästan 400 nya artförekomster av sammanlagt över 170 hotade, missgynnade eller bristfälligt kända arter. I databasen över arter ("Eliölajit"), som upprätthålls av Finlands miljöcentral, infördes 7 100 nya observationsplatser och 8 300 observationer, vilket är ungefär 60 % av all information som lagrats i systemet. I synnerhet en stor mängd information om tickor registrerades.

Vid bedömningarna av tillståndet för de 37 arter som Forststyrelsen bär det riksomfattande ansvaret för bedömdes tillståndet för 13 arter som dåligt och skyddstillståndet för 15 arter som otillräckligt. De framtida skyddsåtgärderna inriktas särskilt på dessa arter. Tillståndet för i synnerhet fjällräven (*Alopex lagopus*), näbbtrampörten (*Polygonum oxyspermum*)

Blåstång i Skärgårdshavets nationalpark. Blåstång (*Fucus vesiculosus*) är en art som finns i strandzonen och i vars skydd många andra arter lever.

FORSTSTYRELSEN

och dvärglåsbräken (*Botrychium simplex*) tycks ha försämrats ytterligare.

För den vitryggiga hackspetten (*Dendrocopus leucotos*) var året bra, eftersom 61 häckningar kunde konstateras. Antalet häckningar i landet har nästan fördubblats under det senaste året. Också kungsörnens (*Aquila chrysaetos*) häckning lyckades bättre än någonsin tidigare sedan uppföljningarna startade. 194 stora ungar konstaterades.

De milda vintrarna hämmar saimenvikarens (*Phoca hispida saimensis*) bobyggande och förlänger vinterfiskeperioden. Fisknäten har varit förödande i synnerhet för kutar under ett år. Saimenvikarna har också varit tvungna att söka sig utanför skyddsområdena i jakten på boplatser. Under åren 2006–2007 har stammen krympt från uppskattningsvis 280 individer till 260 individer.

Kulturarvet kartlades som en del av planeringen av områdesanvändningen

Skyddet av kulturarvet förstärktes genom att ett samarbetsavtal ingicks med läroämnet arkeologi vid Helsingfors universitet. Samarbetet med andra universiteten samt Samemuseet och landskapsmuseerna fortsatte. Arkeologiska inventeringar utfördes i huvudsak med hjälp av samarbetsprojekt. Resultaten av inventeringarna skickades till Museiverkets fornlämningsregister.

De inventeringar av kulturarvet som gjordes i Lappland avslöjade rikligt med tidigare okända lämningar från förhistorisk och historisk tid. I Auttiköngäs naturskyddsområde hittades befästningskonstruktioner från fortsättningskriget och i Martimoaapa myrskyddsområde rikligt med stenkonstruktioner, av vilka de flesta är olika stora förvaringsgropar.

I Östra Finska vikens nationalpark och dess utvidgningsområden hittades över etthundra tidigare okända fornlämningar. En omfattande inventering företogs också i Seitsemens nationalpark. Även där syns spår av mänsklig aktivitet, t.ex. fångstgropar, under flera århundraden. Inventeringarna av kulturarvet är koncentrerade till områden för vilka man håller på och gör upp skötsel- och användningsplaner.

Av det byggnadsbestånd som är i naturtjänsternas besittning är 13 % skyddat. Uppgifter om skyddsobjektens belägenhet och skick samt den lagstadgade grunden för skyddet finns lagrade i Forststyrelsens geografiska informationssystem för byggnader.

Projektfinansiering möjliggjorde naturvård och istandsättning av byggnader

Inom det femåriga Metsä-Life-projektet ("Skogs-Life"), som koordinerades av Forststyrelsen, restaurerades 7 000 hektar

Lämningarna av en ängsbastu på Martinselkonens naturskyddsområde i Suomussalmi. Man bodde i ängsbasturna när höet bärgades långt hemifrån.

sådana skogar och myrar på Natura-områden som tidigare utnyttjats ekonomiskt. Skogarnas struktur och myrarnas vattenhushållning återställdes i nära nog naturtillstånd på 33 objekt på olika håll i landet. Förutom de ekologiska konsekvenserna var projektets sysselsättande konsekvenser betydande.

Inom Bird-projektet strävade man efter att skapa arbetsplatser bl.a. inom skötseln av våtmarker och istandsättningen av servicekonstruktioner. Med hjälp av projektet gällande gemensamma hotade arter fick man ny information om bl.a. tillståndet för bestånden av flygekorre och vitryggig hackspett på Karelska näset och söder om Ladoga samt på den finska sidan av gränsen.

Naturtjänsterna deltog också i det av Nylands miljöcentral ledda projektet Lintulahdet-Life genom att istandsätta våtmarksområdena i Bredviken i Esbo samt Saltfjärden och Medvastö i Kyrklätt till rast- och häckningsplatser vid de flyttfågelstråk som följer Finska viken. Istandsättningen ökade antalet sjöfåglar betydligt.

Med hjälp av separat finansiering på 210 000 euro från miljöministeriet istandsattes i Kvarken naturstationerna i Molpe och på Mickelsörarna samt de skyddade lotsbyggnaderna på Rönnskär och Norrskär bl.a. för naturskolornas bruk. Istandsättningen och vägledningen planerades av det av Forststyrelsens naturtjänster ledda projektet FENIKS. I finansieringen deltog Österbottens förbund, kommunerna i regionen och EU:s regionutvecklingsfond.

Friluftstjänsterna är allt populärare

Vi erbjuder intressanta och trygga utflyktsmål för dem som rör sig i naturen och presenterar dem ingående i webbtjänsten Utinaturen.fi. Också i terrängen och på de talrika kundtjänstställena får man råd och information om naturen samt kulturarvet. Tjänsterna genomförs så att naturturismen har goda förutsättningar för hållbar utveckling.

Efterfrågan på tjänster fortsatte att växa, t.o.m. över förväntningarna. Det totala antalet besök i nationalparkerna ökade med 6 %, dvs. nästan 50 000 besök jämfört med 2006. I de nationalparker som sköts av Forststyrelsen registrerades 2007 sammanlagt 1 586 700 besök. Noux nationalpark ökade åter sin popularitet mest. De som rör sig i naturen styrde kosan dit över 30 000 gånger oftare än föregående år. Populärast är Pallas-Yllästunturi nationalpark med 312 000 besök. Antalet besök i statens strövområden ökade med 4 % och på kundtjänstställena med 3 %. Kundtillfredsställelsen var fortfarande god: över 4 på en skala 1–5. Resultatet grundade sig på responsen från nästan 8 000 besökare på kundtjänstställena och i områdena.

Friluftsanordningarna var fortfarande i genomsnitt i gott eller medelgott skick. Friluftsanordningar rustades upp och förnyades i huvudsak med projektpengar. Också webbplatsen Kvarken.fi (Merenkurkku.fi) som öppnades i augusti bidrar till att förbättra servicen i Kvarkens världsarvsområde.

Inom kundtjänsten utvecklades samarbetet med lokala aktörer

Österbottens turism och Vasa vuxenutbildningscenter arrangerade en utbildningsserie om världsarvet för turistföretagare och guider i Kvarken. Kursen, som berättigar till certifikat, avlades av 12 guider. De kan arbeta som naturguider som är förtrogna med världsarvsområdet.

De som besöker populära turistmål i Uleåborg och Kalajoki kan nu bättre än tidigare bekanta sig även med traktens natur. I kärnområdet av sanddynerna, Hiekkasärkät, färdigställdes Kalajoki naturum för havsmiljö i början av sommaren. Det nya naturumet presenterar Bottenvikens kustnatur samt fiskekultur. Om Bottenvikens natur samt rika kulturarv berättar också Forststyrelsens naturutställning som öppnades på Karlö utanför Uleåborg. I Kalajoki finns också ett badho-

◀ Repovesi är en av de mest populära nationalparkerna i Södra Finland. Var och en har ändå tid att vänta på sin tur att ta sig över Lapinsalmi hängbro som leder till parken. JARI KOSTET

MAARIT KYÖSTILÄ

Utställningen av Fjällapplands naturum förverkligades i samarbete med Samemuseet Siida och föreningen Johtti Sápmelaččat. Huvudrollen i utställningen, som presenterar nomadsamekulturen och naturen i norr, innehåller av renen, som förenar människan och naturen.

tell och en simhall i samma byggnad, på Karlö finns naturutställningen i samband med Luotokeskus som ordnar bl.a. lägerskolverksamhet.

Päijänne nationalparks naturutställning flyttades till Päijännetalo i Asikkala under samma tak som Finlands fritidsfiskemuseum, och kundrådgivningen under sommarsäsongen bekostas gemensamt.

Fjällapplands naturums nya utställning i Enontekis öppnades i februari 2007. I och med utvidgningen fick man också nya kontorslokaler för Forststyrelsens, Samemuseets och Sametingets behov. I byggnaden finns nu ett lokalt verksamhetsställe för Samemuseet Siida i Enare med en arbetstagare som tar hand om kulturutställningar och kulturprogram.

För att förnya Fjällapplands naturum användes finansiering enligt handlingsprogrammet VILMAT, med vars hjälp man också rustade upp friluftsanordningar särskilt i Pallas-Yllästunturi, Urho Kekkonens och Pyhä-Luosto nationalparker. Målet för VILMAT-programmet, som grundar sig på statsrådets principbeslut, är att utveckla rekreationen i naturen och naturturismen så att antalet arbetsplatser med anknytning till naturturismen fördubblas fram till år 2010.

Inom ramen för Oulanka och Paanajärvi nationalparkers gemensamma Interreg-projekt inrättades nya interaktiva, elektroniska infoställen, som berättar om naturen och om möjligheterna till rekreation i naturen i nordöstra Österbotten. 10 guider av Oulanka nationalpark certifierades.

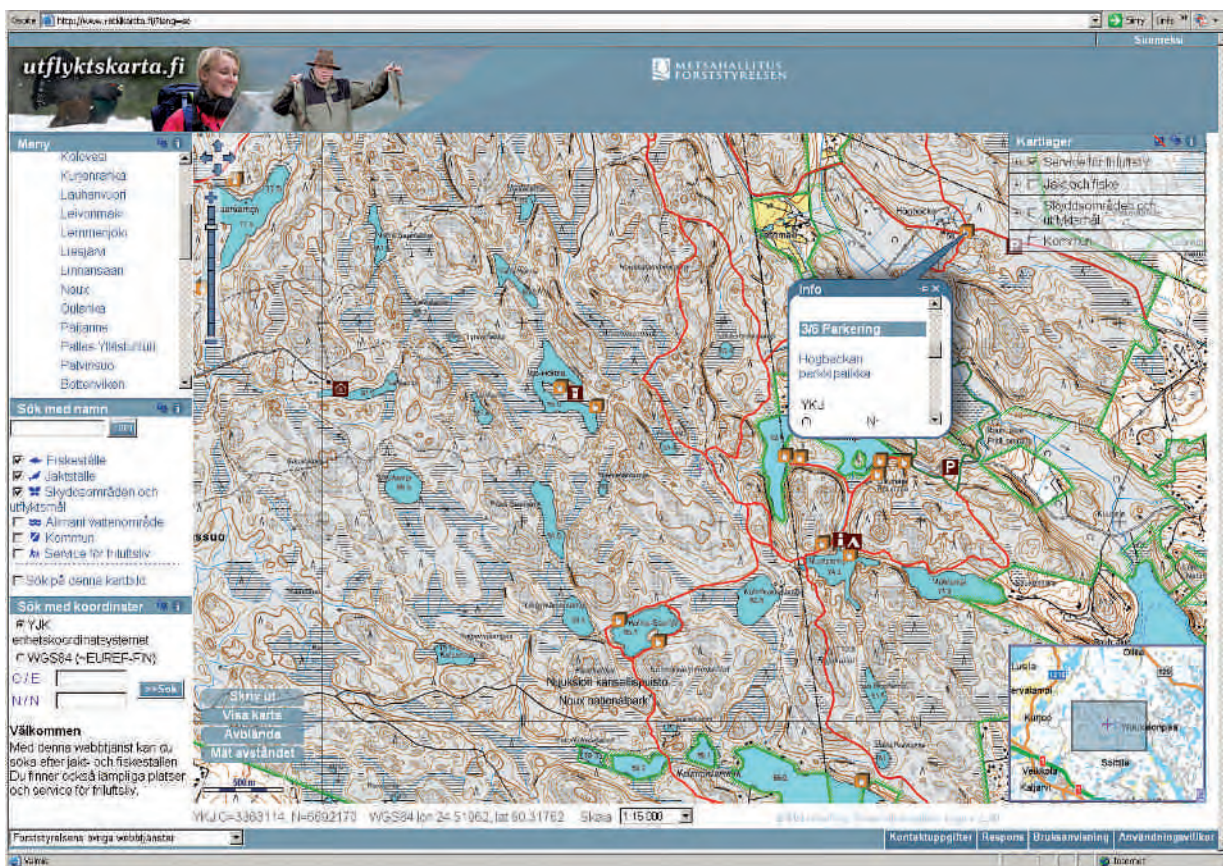
Samarbetet mellan aktörerna i naturturismbranschen ökade och intensifierades. Under året ingicks 49 nya samarbetsavtal med företag, vilka följer principerna för hållbar naturturism i skyddsområden.

Utställningen "Från stenytta till mobil" som tagits fram i samarbete med Geologiska forskningscentralen öppnades på nationalparksdagen den 24 maj och har därefter visats på olika naturum. Den nya utställningen är en fortsättning på det tema som inleddes med utställningen "av istiden". Utställningarna gör naturens geologiska mångfald mera känd och berättar hur ämnena i marken och berggrunden används i vår vardag.

Den nya webbtjänsten Utflyktskarta.fi öppnades

År 2007 öppnades den nya webbtjänsten Utflyktskarta.fi (Retkikartta.fi) för vandrare, fiskare och jägare. Karttjänsten erbjuder möjligheter att bl.a. söka upp nationalparker, statens strövområden och Lapplands ödemarksområden samt de friluftsanordningar, t.ex. stugor, skärmskydd och eldplatser som finns på område. Också lederna samt fiske- och jaktområdena är markerade på kartan. Med hjälp av utflyktsmålets egenskapsdata kommer man till beskrivningen av utflyktsmålet i webbtjänsten Utinaturen.fi. Från Utinaturen.fi kommer man åter enkelt till den exakta kartan i Utflyktskarta.fi. Under det första året anlätades den nya karttjänsten nästan 250 000 gånger.

Antalet besök i webbtjänsten Utinaturen.fi ökade med så mycket som 50 % jämfört med 2006 och nådde 2,5 miljoner.

I tjänsten Utflyktskarta.fi hittar man utflyktsmål på olika sätt: fritt genom att röra på kartan, i menyerna eller genom att söka med ord eller koordinater. Man kan mäta ruttens längd och också skriva ut kartor. Uppgifter om rutter och service fås från Forststyrelsen geografiska informationssystem.

Vi värnar om och främjar den finska jakt- och fiskekulturen

Traditionen med fritidsfiske och fritidsjakt, jakt- och fiskekulturen, lever stark i Finland. Naturtjänsterna ser till att medborgarnas lagstadgade rätt att jaga och fiska tillgodoses och erbjuder möjligheter att utöva dessa fritidssysselsättningar. Verksamheten grundar sig på livskraftiga fisk- och viltstammar, som sköts med hjälp av jakt- och fiskeplanering, utvecklande av livsmiljöer och jakt- och fiskeövervakning. Villi Pohjola ansvarar för försäljningen av jakt- och fisketillstånd.

Jakt på statens marker är en väsentlig fritidssysselsättning för många finländare. Antalet jägare har ökat på 2000-talet. År 2007 ökade jakten på småvilt med över 5 % jämfört med föregående år. En kontrollerad ökning av antalet tillstånd har varit möjlig, eftersom jakten på hönsfågelstammarna har planerats och dimensionerats enligt principerna för hållbar användning. Det planerings- och uppföljningssystem för vilthushållningen som Forststyrelsen utvecklat gör det möjligt att dimensionera försäljningen av jakttillstånd på en såväl ekologiskt som socialt hållbar nivå. Systemet utnyttjar Vilt- och fiskehushållningens forskningsanstalts uppskattningar av viltstammarna samt jägarnas uppgifter om bytet under föregående säsong.

Trots att antalet fiskare har sjunkit generellt ökade fritidsfisket på statens vatten med 15 % jämfört med föregående år. Planeringen av ett hållbart fiske kräver övergripande kunskaper om naturresurserna. Man måste ha uppgifter om såväl fiskeproduktionen som fångsten i vattendragen. Under 2007 tog man i bruk ett geografiskt informationssystem för vattenområden som utvecklats för skötseln av fisket. Dessutom färdigställde Forststyrelsen ett system som gör det möjligt att samla in och hantera uppgifter som fiskfångsten från och med 2008.

Naturtjänsterna och skogsbrukets resultatområde startade ett projekt där man satsar på aktiv skötsel av livsmiljöerna för fågelvilt. Målet är att iståndsätta och restaurera livsmiljöer där skogshönsfåglar häckar och föder upp sina kullar, gässmyrar samt sjöfågelsvåmarker.

Fiskarnas och jägarnas önskemål beträffande servicen tas i betraktande. Man försökte jämna ut topparna i försäljningen av jakttillstånd genom att dela upp försäljningen i sommar- och höstförsäljning. Det ungdomsjakttillstånd som tagits i bruk vid sidan av fisketillstånden för unga blev ännu populärare. Ett nytt produktförsök bestod i testning av mobiltelefon-

JUHA SIEKKINEN

Även för ripor iståndsätts livsmiljöer på impediment i ekonomiskogarna.

tillstånd som betjänar jägarna. Tillstånd som beställs per mobiltelefon lämpar sig bäst för harjägare, när det kan hända att man först på morgonen beslutar om man ska ge sig ut i skogen eller inte, beroende på vädret.

Förutom förändringarna i fråga om tillstånden utvecklades kartjänsten Utflyktkarta.fi, som betjänar fiskare, jägare och vandrare och som togs i bruk under 2007. I kartsystemet hittar man ställen för fritidsfiske, spinnfiske och redskapsfiske, allmänna vattenområden samt områden för jakt på småvilt och älgjakt.

Forststyrelsen deltog i informationen om stora rovdjur genom att upprätthålla webbplatsen Suurpedot.fi. Webbplatsens popularitet fördubblades under 2007.

Forststyrelsens nio jakt- och fiskeövervakare ser till att statens marker används lagenligt och försöker förebygga brott. Verksamheten bedrivs i nära samarbete med polisen och gränsbevakningen. Forststyrelsen deltog flera gånger i intensivövervakning, bl.a. i Östra Finska viken, där särskild uppmärksamhet fästes vid säkerhetsfrågor, fångstens och fångstredskapens laglighet samt iakttagandet av nationalparkens fredningsbestämmelser.

Intensiv växelverkan vid planeringen av områdesanvändningen

Skötseln och användningen av samt verksamheten på naturskyddsområdena på statens marker styrs genom skötsel- och användningsplanerna. Naturtjänsterna ansvarar för utarbetandet och genomförandet av planerna samt för att åsikter från invånare, företagare och myndigheter i området tas i betraktande.

NINA ÖVERHOLM

Naturstationen på Mickelsörarna är en f.d. sjöbevakningsstation som nu betjänar båtfolket i Kvarken samt guideade grupper. För naturstationens verksamhet ansvarar Forststyrelsens naturtjänster samt en lokal företagare.

Det färdigställdes 32 skötsel- och användningsplaner för Natura-områden (20 st. 2006). Planer uppgjordes för bl.a. Pallas-Yllästunturi, Pyhä-Luosto, Hiidenportti, Petkeljärvi och Leivonmäki nationalparker, Vänskapens park samt Kaldoaivi ödemarksområde. Det totala behovet av planering av skötseln och användningen utvärderades och en preliminär arbetsplan för 2008–2010 gjordes upp. Pyhä-Luosto och Urho Kekkonsens nationalparker, som är mycket populära bland besökarna, fick nya ordningsstadgor. Ordningsstadgorna fungerar som rättesnöre för vandrare och lokalinvånare på nationalparkens område.

Principerna för skötseln och användningen av skyddsområdena reviderades. Till skillnad från tidigare gäller principer-

na nu även ödemarksområdena samt de fortfarande oinrättade skyddsprogramobjekten.

Pihlajavesi Natura-område i Södra Savolax omfattar både statliga och enskilda marker, för vilkas förvaltning och skötsel man utvecklade verksamhetsmodeller som ett led i det finskryska samprojektet inom ramen för Grannskapsprogrammet Sydöstra Finland. Inom det av Europeiska unionens strukturfonder understödda projektet Människor, natur och hamnar (2006–2008) fästs särskild uppmärksamhet vid växelverkan på lokal nivå och testas metoder och samarbetsmodeller för anpassbar planering (adaptive management).

Objekt enligt handlingsprogrammet METSO anskaffades i en omfattning av 760 hektar.

Naturtjänsterna var med i den arbetsgrupp som beredde överföringen av besittningen av Skogsforskningsinstitutets naturskyddsområden till Forststyrelsen.

Forststyrelsens naturtjänster ansvarar för koordineringen av förvaltningen, planeringen och utvecklingen av Kvarkens världsarvsområde. Till Kvarkens världsarvsdelegation hör de viktigaste myndigheterna, kommunerna samt företrädare för naturskydds- och turistorganisationerna och markägarna. Delegationen gör upp en förvaltnings- och utvecklingsplan för området samt upprätthåller kontakter med Höga Kustens världsarvsobjekt i Sverige.

Den omfattande rapporten *Puistojen tila Suomessa* (State of the Parks in Finland), som beskriver nationalparkernas och andra skyddsområdes tillstånd, blev klar i finsk och engelsk version. Ett sammandrag på svenska, *Parkernas tillstånd i Finland*, färdigställdes. Rapporten utgör också en viktig grund för utvecklingen av såväl förvaltningen av områdena som hela naturtjänsternas verksamhet.

Skärgårdshavets nationalpark tilldelades det internationellt uppskattade PAN Parks-märket som utdelas av en stiftelse som inrättats av WWF. Märket berättar att nationalparken hör till de finaste och bäst skötta parkerna i Europa. Parken klarade en noggrann utvärdering som gällde naturskyddet och den hållbara naturturismen. Sedan tidigare har Oulanka nationalpark samma märke.

Rapporten om parkernas tillstånd är ett infopaketer om Finlands skyddsområden

Parkernas tillstånd i Finland är den första heltäckande framställningen om Finlands naturskydds- och ödemarksområden samt skötseln av dem på 2000-talet. Rapporten innehåller uppgifter om tillståndet hos de skyddsområden som är i Forststyrelsens besittning och det nationella skyddsområdesnätverket 2005. Vårt lands skyddsområdessystem utgör i dag en betydande del av skyddsområdesnätverken i den norra barrskogszonen, Östersjöområdet och hela Europa.

En internationell expertgrupp bedömde 2004 att skötseln av Finlands skyddsområden allmänt taget låg på god nivå. Utvärderingsgruppen föreslog ändå för Forststyrelsen att ge en rapport med ungefär fem års mellanrum, så att man skulle kunna analysera effektiviteten hos skötseln av skyddsområdena och informera personalen, intressentgrupperna och det internationella naturskyddssamfundet om resultaten.

Rapporten ger en helhetsbild av nuläget beträffande Finlands skyddsområdessystem och om nivån på kunskapen om

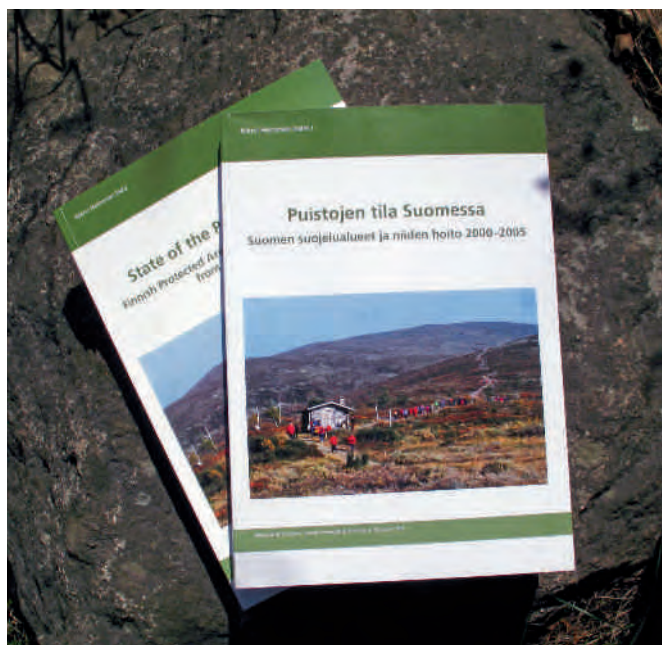
dess tillstånd. Granskningen av naturens mångfald och skyddet av den utgående från de enskilda livsmiljöerna hjälper oss att förstå varför skyddsområdena behövs och varför de måste skötas. Det mångsidiga kulturarvet inom skyddsområdena samt den viktiga användningen av dem för rekreation och näringsverksamhet beskrivs också heltäckande. Rapporten om parkernas tillstånd försöker också lyfta fram den ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska nyttan med skyddsområdena.

I rapporten redogörs för de senaste årens framsteg i fråga om skyddet av naturens mångfald och förändringarna i omvärlden. Man närmar sig problemen och utmaningarna när det gäller skötseln av områdena via de tryck och hot som påverkar livsmiljöerna. Resultaten och verkningsfullheten av Forststyrelsens naturtjänsters verksamhet när det gäller skötseln av skyddsområdena granskas med hjälp av nyckeltal och indikatorer och resultaten och arbetsmetoderna presenteras. Det har gjorts stora framsteg i fråga om både skyddet av naturens mångfald och anordnandet av service för allmänheten på statens marker. En utmaning under de närmaste åren består i att slutföra markförvärven enligt naturskyddsprogrammen och få ett stort antal nya skyddsområden inrättade genom lagstiftning.

Rapporteringen bygger bl.a. på den metod för att bedöma effektiviteten hos skötseln av skyddsområden som utvecklats av IUCN. Föremål för uppföljningen och utvärderingen är enskilda skyddsområdens och hela skyddsområdesnätverkets tillstånd samt resultaten av skötseln av områdena och utvecklingen av nätverket. Rapporten stöder i fortsättningen naturtjänsternas eget arbete, intressentgruppsarbetet och följande internationella utvärdering. Sammanställningen av information som gäller skyddsområdena och skötseln av dem hjälper oss också att svara på de många rapporteringsförpliktelser som följer av internationella miljökonventioner.

Naturtjänsterna strävar i fortsättningen efter att utveckla uppföljningen av skyddsområdenas tillstånd och resultaten av skötseln i nära samarbete med hela naturskyddsförvaltningen och flera forskningsinstanser. Arbetet utförs som ett led i strategin och handlingsprogrammet för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Avsikten är att följande rapport om tillståndet hos Finlands skyddsområden ska komma 2010.

JARI KOSTET

Den över 300 sidor långa rapporten har publicerats på finska och engelska och sammandrag av den på svenska och samiska. Man kan bekanta sig med rapporten på adressen www.metsa.fi/sop.

Stora Life-projekt avslutades

I början av år 2007 var Forststyrelsen med i ungefär 60 projekt. Det sammanlagda värdet av projekten var ungefär 50 miljoner euro, varav den andel som gick via naturtjänsternas bokföring var ungefär 23 miljoner euro. I slutet av året uppgick antalet projekt till 30. Den största minskningen inträffade i fråga om EU-projekten, vilket berodde på att EU bytte programperiod.

Av de projekt som avslutades var de största Metsä-Life, det internationella Bird-projektet som behandlat våtmarker som en del av den omgivande landsbygden samt det projekt som inventerade gemensamma hotade arter i Finland och Ryssland. Alla dessa finansierades delvis från EU-program.

Europeiska unionens Life Nature-projekt i vilka Forststyrelsens naturtjänster deltog 2007

Mål: Skydd av arter och livsmiljöer som enligt habitat- och fågeldirektiven kräver särskilda åtgärder för att bevaras samt utveckling av Natura 2000-områden.

2006–2010 Kumo älvs sankmarker – från forntida delta till nutid (Kokemäenjoki-Life)

2006–2010 Främjande av kunskapen om och skyddet av aapamyror i Lappland (Pelkosenniemi-Life)

2005–2009 Restaurering av dyner och våtmarker på Vattaja övnings- och skjutområde (Vattajan dyyni -Life)

2005–2009 Östra Finska vikens havsskyddsområden (Marine Protected Areas in the Eastern Baltic Sea)

2005–2008 Skydd av fjällgåsen vid artens flyttstråk i Europa

2004–2008 Turistområdena som landskapslaboratorium (Landscape Lab Life)

2004–2008 Naturskogar och myrar inom Gröna bältet i Koillismaa och Kajanaland (Vihreä vyöhyke -Life)

2004–2008 Iståndsättning och skötsel av värdefulla fågelvatten i Birkaland (Pirkanmaan lintuvesi -Life)

2003–2008 Skydd av den hotade fennoskandiska fjällräven (SEFALO Life)

2003–2007 Skötsel av fågelvatten längs fåglars flyttrutter vid Finska viken (Lintulahdet-Life)

2002–2007 Myrarna och urskogarna i Karelen, pärlor i vår naturhistoria (Helmi-Life)

2002–2007 Restaurering av boreala skogar och skogbevuxna myrar (Metsä-Life)

Av Europeiska unionens strukturfonder stödda projekt i vilka Forststyrelsens naturtjänster deltog 2007

Mål: Att minska de regionala skillnaderna inom EU genom att stöda de svagast utvecklade regionerna. Miljöprojekt.

2006–2009 Viena bron – workshop, turism, kultur (Granskapsprogrammet Euregio Karelen)

2006–2008 Människor, natur och hamnar (Granskapsprogrammet Sydöstra Finland)

2006–2008 Förbättrande av naturturismens infrastruktur i Kvarken (FENIKS) (målprogram 2)

2006–2008 Förbättrande av förutsättningar för naturturismverksamhet i Kvarken (FENIKS)

2006–2008 Uppförande av natur- och kulturutställning i Naturumet Kellokas (Interreg III A)

2006–2007 Främjandet av naturvård och hållbar naturturism i Inari-Pasvik område (Granskapsprogrammet Kolarctic)

2006–2007 Östra Finska vikens nationalpark – utvecklande av naturens mångfald och hållbar naturturism (målprogram 2)

2005–2008 Oulanka-Paanajärvi – ödemarker, upplevelser och välbefinnande (Granskapsprogrammet Euregio Karelen)

2005–2008 Hållbara kuster som en utmaning (Interreg III B Östersjön)

2005–2007 Uppförande av utställning i Karlö naturum (målprogram 2)

2005–2007 Förvaltning av Östersjön – Naturskydd och hållbar utveckling genom spatiell planering av ekosystemet (BALANCE) (Interreg III B Östersjön)

2005–2007 Utveckling av naturturismen i Kuninkaanpuisto (målprogram 2)

2004–2007 Internationellt betydelsefulla våtmarker, skyddsområden och kulturlandskap som landsbygdens kraftresurs (BIRD) (Interreg III B Östersjön)

2004–2007 Uppförande av utställning i Kalajoki naturum (målprogram 2)

2004–2007 Utveckling av naturturismen vid friluftsleden Peuran Polku (målprogram 2)

2004–2007 De nordliga havens kustkulturer (Norce) (Interreg III B)

Uppskattat antal besök i Forststyrelsens naturum, naturhus och kundtjänstställen 2007

Blåmusslan	17 100
Ekenäs	20 700
Fjäll-Lappland	25 000
Hailuoto	15 000
Hautajärvi	8 000
Hossa	44 000
Kalajoki	24 800
Kellokas	52 200
Kilpisjärvi	13 100
Koilliskaira	18 800
Nestori	6 600
Oskari	13 100
Oulanka	70 500
Pallastunturi	40 300
Petola	17 400
Pyhätunturi	32 400
Ruunaa	8 000
Savukoski	6 100
Seitseminen	34 800
Siida	122 700
Syöte	34 200
Tavastland	19 400
Terranova	24 700
Tykö	23 000
Naturumen och naturhusen totalt	691 900
Etiäinen	8 100
Ivalo	10 100
Karhuntassu	42 200
Kiehinen	46 100
Kundtjänstställen totalt *	106 500
Alla sammanlagt	798 400

* Ruka (ej uppskattat år 2007)

◀ På Jussarö i Ekenäs skärgårds nationalpark har det bott fyrvaktare, lotsar och gruvarbetare. År 2007 gjordes en utställning och broschyr om öns historia. Fyrvaktarnas gamla hus på södra stranden 1950. REINO KALLIOLA

Uppskattat antal besök i nationalparkerna 2007

Bottenviken	6 000
Ekenäs skärgård	47 000
Helvetinjärvi	33 000
Hiidenportti	6 500
Isojärvi	8 000
Kauhaneva–Pohjankangas	6 000
Kolovesi	7 000
Kurjenrahka	32 500
Lauhanvuori	27 500
Leivonmäki	12 000
Lemmenjoki	10 000
Liesjärvi	22 000
Linnansaari	29 000
Noux	170 000
Oulanka	185 500
Pallas–Ylläs	312 000
Patvinsuo	14 000
Petkeljärvi	23 000
Puurijärvi–Isosuo	10 000
Pyhä–Häkki	14 500
Pyhä–Luosto	109 500
Päijänne	12 000
Reposesi	70 000
Riisitunturi	8 000
Rokua	23 500
Salamajärvi	11 000
Seitseminen	44 000
Skärgårdshavet	60 000
Syöte	36 000
Tiilikajärvi	7 000
Torransuo	27 000
Urho Kekkonen	180 000
Valkmusa	6 200
Östra Finska Viken	17 000
Sammanlagt	1 586 700

Uppskattat antal besök på statens strömvården 2007

Evois	50 000
Hossa	53 000
Iso-Syöte	23 000
Kylmäluoma	37 000
Ule träsk	24 000
Ruunaa	82 500
Tykö	80 500
Sammanlagt	350 000

Forststyrelsens naturum och kundtjänstställen 2007.

• Kontaktuppgifter samt service: www.utinaturen.fi > Kundtjänst.

utinaturen.fi

JAKT- OCH FISKEÖVERVAKARE I LAPSKA ARMENS ODEMARKSOMRÅDE. FOTO: HANNALEENA MÄKI-PETÄYS

Forststyrelsens naturtjänster skyddar och vårdar den ursprungliga, hotade naturen i vårt land samt producerar tjänster för alla som är intresserade av friluftsliv eller av jakt och fiske. Vårt arbetsfält omfattar skötseln av alla landets nationalparker, naturreservat och andra statliga skyddsområden liksom också vården av ödemarksområdena i norr och en hel del andra statliga områden utrustade för friluftsliv. Våra tre regionala enheter ansvarar för skötseln av de här områdena. Information om naturen och de tjänster som står till buds på områdena fås från våra naturum och andra kundtjänstställen. Uppgifter finns också i vår webbtjänst www.utinaturen.fi. Ytterligare information om vår verksamhet hittar man på Forststyrelsens webbsidor www.metsa.fi.

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN